

ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ
BİTİRME PROJESİ YARIŞMASI

2014-2015

51015

İçindekiler

1.GİRİŞ.....	3
2. Mekânsal Sentez ve Analiz Çalışmaları.....	4
3. Konsept.....	5
4. Stratejiler.....	6
5.1/1000 Koruma Amaçlı İmar Planı	7
6.1/500 Vaziyet Planı Sokak Tasarımı.....	7
7.1/200 Özel Proje Alanları.....	7
8.Kaynak.....	9

Şekiller Listesi

Şekil1: Tarihi ve kültürel mirasın korunmasında ve koruma kriterlerinin belirlenmesinde önemli olan öğeler.....	3
Şekil2: AKS-DÜĞÜM-DOKU	5

1.GİRİŞ

Koruma sözcüğünün anlamın TDK Büyük Türkçe sözlüğünde ‘himaye, siyanet ve sakınma’ sözcükleri ile eş anlamlı olarak bulunmaktadır. 1976 yılında UNESCO, Venedik Tüzüğü’nün yeniden tanımladığı anıt kavramını ‘kültürel varlık’ deyimini ile kültürel geleneklerle alakalı olan tüm maddi varlıkları kapsayacak şekilde tanımını genişletmiştir.. ‘Belirli özellikleri sağlayarak bu kategorilere ayrılan korunması gerekli tarihi yerleşimler sit sınırı ile yeterince tanımlı mıdır?’ Sorusu ise bizleri korunacak öge/varlık tespitinden sonra ikinci evreye taşınmaktadır. Bu sorunun yanıtını ararken aslında mekânın nasıl kavramsallaştırıldığını tanımlamak gerekmektedir.

Şekil1: Tarihi ve kültürel mirasın korunmasında ve koruma kriterlerinin belirlenmesinde önemli olan ögeler

Mekân içinde olayların eylemlerin gerçekleştiği yatay ve düşey elemanlarla oluşan 3 boyutlu düzenlemedir. Genişlik-derinlik-yükseklik ile fiziksel sınırlayıcı olmaktan çok sosyal bir olgudur. Göçler, inanışlar, üretim biçimleri, ulaşım teknolojisi, savaşlar, refah düzeyleri, çatışmalar gibi toplumsal ve ekonomik etmenler ile bunlarla şekillenen günlük pratiklerin ortak oluşumu mekânı şekillendirir.

Yerleşimlerin bugünkü hallerine gelene kadar belirli bir tarihsel ve kültürel süreçten geçerek

oluşturdukları birikim, onların zaman boyutundan etkilenme ölçütünü bizlere sunar.

< Mekan zamanın büzülmesi zaman ise mekânın genişlemesidir >

Henry Bergson

Zaman ve mekân birbirlerinde ayrılabilen kavramlar değildir. Zaman niteliksel, mekân ise niceliksel farklılığı üretir. Zaman mekân üzerinde farklı dönemlere ait izler bırakır ve bu izler birikerek yerleşimlerin Çok katmanlı kültürel yapılarını oluşturur. Bu kültürel zenginliği değerlendirilmesi gereken bir potansiyel olması dolayısıyla bütüncül yaklaşım sergilenmelidir. Bu amaçla sit kavramları getirilerek kültürel birikimleri sonucu belirli özellikleri barındıran alanların değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Toplumsal boyutun çözümlenmesi de bir o kadar önemli ve gereklidir. Mekân ile toplum arasında karşılıklı etkileşim halinde oldukları bir süreç söz konusudur.

Mekânın kavranmasında toplumsal yapı hem fiziki yapı üzerinden toplumsal yaşama ait yansımaların okunması hem de toplumsal yaşama ait pratiklerin mekânı nasıl biçimlendirdiği ve bundan sonraki dönemlerde biçimlendireceğine bakılması gerekmektedir. Binaların yola paralel parsellerde arka cephede bahçe olmaları mahremiyet algısı ile ya da yapı içerisinde banyo olmayıp bahçede olması veyahut hiç olmaması da toplumsal yaşantı ve günlük yaşam pratikleri ile ilgili önemli ipuçları taşır.

Tire kentsel sit alanında var olan farklı dönemlere ait sivil ve anıtsal mimari örneklerinin korunması ve yasadılması için izlenecek yaklaşım esnasında zaman mekân ve toplum üçlemine bütüncül olarak algılanması bu ilişkinin getirileri ve götürülerinin saptanarak sahip olduğu tarihi ve kültürel zenginliklerin tüketilecek bir varlık olarak değil aksine tekrar tekrar deneyimlenebilecek olanaklar sunulması hem İzmirli hem Tireliler için çok önemlidir.

Kavramsal olarak mekân zaman ve toplum olarak analiz edilen yerleşimde bir sonraki adımda mekânsal analizlere geçilmiştir.

2. Mekânsal Sentez ve Analiz Çalışmaları

Tire kentsel sit alanı

- Makro ölçek ; izmir ili bütünü ile ilişkisi ele alınarak
- Tire bütünü; Tire ilçe sınırları kapsamındaki alanda
- Kentsel sit alanı

olmak üzere 3 farklı ölçekte incelenmiştir. Her farklı ölçekte problemler ve potansiyeller belirlenmiştir.

3. Konsept

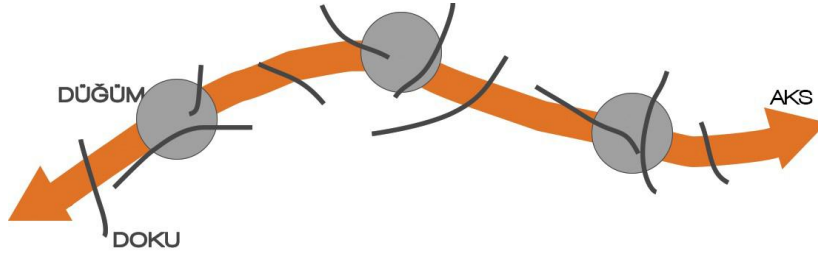
Konsept için önemli anahtar sözcükler DENEYİM-FARKINDALIK-BİLİNÇLİ KULLANIM'dır. Bu üçlü arasında Tarihi DENEYİM'leme bu deneyimin sadece tüketilme üzerine değil yine ve yeniden üretilmesi üzerine kurgulanması, bunu yaparken de yerel halk ile beraber katılımcı bir süreç içerisinde FARKINDALIK artışı ve BİLİNÇLİ KULLANIM'a doğru devam eden bir ilişki vardır. (Bilinçli tüketim değil bilinçli kullanım ana hedeftir)

Vizyon ise;

<ÇOK KATMANLI TARİHSEL VE KÜLTÜREL SÜRECİNİ YANSITAN, HALKIYLA BERABER KORUNARAK YAŞATILAN TİRE> dir.

Sentez ve konsept yaklaşımının belirlenmesinden sonra 1/1000 koruma amaçlı imar planı hazırlığı niteliğinde alanda genel olarak nasıl bir yol izlenilebileceği konusunda şekil 19 daki konsept haritası hazırlanmıştır.

Bu harita oluşturulurken önemli alanlar akslar ile hiyerarşik bir ilişki kurulabilmesi adına bazı kavramsallaştırmalara gidilip bu şekilde alan gruplandırılmıştır. Bu ilişki AKS-DÜĞÜM-DOKU ilişkisidir.

Şekil2:AKS-DÜĞÜM-DOKU

Analizler sonucu belirlenen tarihi odaklar 'DÜĞÜM' noktalarını oluşturmaktadır. Bu düğüm noktalarının bir bütün olarak ele alınması amacıyla 'Tarihi Deneyimleme AKSI' belirlenmiştir. Bu aksın sadece lineer algılanmasını önlemek amacıyla tarihi dokuyu yansıtan alanlar üzerine küçük akslar ise 'DOKU' başlığı altında belirlenmiştir.

Zaman-Mekân-Toplum ilişkisi içerisinde kavramsal olarak analiz edilen alan daha sonra mekânsal olarak da analiz edilmiştir. Bu analizler sonucu ortaya çıkan problem ve potansiyeller tirenin çok katmanlı tarihi ve kültürel yapısı da göz önünde tutularak bu potansiyelin gelecek nesillere korunarak, deneyimlenerek aktarılması amacıyla Aks-Düğüm-Doku üçlemi içerisinde Tire kentsel sit alanı deneyimlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla sırayla 1/1000 Koruma İmar Planı, 1/500 Koruma Amaçlı İmar Planından gelen kararlar ile sokak tasarımı yapılarak Vaziyet Planı ve son olarak düzenleme potansiyeli yüksek olarak belirlenen iki alanda 1/200 ölçeğinde özel proje alanları belirlenerek tasarlanmıştır. Mekânsal, kavramsal ve toplumsal organizasyon şemaları tasarlanarak 'bütüncül bir planlama yaklaşımı' amaçlanmıştır.

4.Stratejiler

1. Tarihi yerlerin gezip görülen ve gidilen alanlar olarak değil

1.1. Makro Ölçekte ;

izmirliğin tarih ile ilişkilerini güçlendirmek ve sahip oldukları

DENEYİMlendirerek yaşam içerisine katılması

tarihsel- kültürel geçmişle ilgili bilgilerini arttırmak - yeniden oluşturmak

MEKANSAL

Uzatılması planlanan
Bergama- Selçuk İZBAN hattının
Tire'ye kadar uzatılması

PROGRAMATİK (ZAMAN)

Antik kentler ve eski yerleşimler ile
Tire Anıtsal ve sivil mimari zenginliğini
buluşturan Etkinlikler-Rotalar

ORGANİZASYON (TOPLUM)

Aktörlerin tanımlanması

izmirliğin bosta olmak üzere
yerel halk

...

Tüketim odaklı değil yeni bir
DENEYİM odaklı bir ilişki

1.2. Tire Ölçeğinde ;

Varolan tarihi ve kültürel miras potansiyelini tüketmek yerine

ALANIN DEĞERİNİ ARTTIRMA amaçlı eylemlerle

bilinci **KULLANIMI**

MEKANSAL

Kültürel odaklar ve tarihi akslar

PROGRAMATİK (ZAMAN)

Hem yerel halkın tarihi çevreye olan algısını geliştirmek
hem de ekonomik kalkınmalarına yardımcı olacak
Program-Uygulama ve Etkinlikler
halk evleri, seminerler ve uzmanlar ile birlikte
yerel halkın bilincine yönelik çalışmalar

ORGANİZASYON (TOPLUM)

Aktörlerin tanımlanması

Yerel Halk bosta olmak üzere
izmirliğin

...

2. Kaybolmaya yüz tutmuş el sanatları ve zanaatleri canlandırarak teşvik edilmesi

3. 6 İyon kentini bağlama amacı ile oluşturulmuş olan turizm rotasının, Eurovelo bisiklet turizm rotası, bağcılık, zeytin rotası ile bağlayarak oluşturulmuş olan tematik yolun tali yolunun bir kolunun Tire'ye uzanması hem Tire-Sirince arasında bulunan kırsal yerleşimlerin kalkınmalarına katkı sağlanacak hem de Tire'ye gelen turist sayısını arttıracaktır. Yürüyüş, bisiklet ve dağcılık parkurlarının devamı niteliğinde gelecek olan rota, Alaybey Parkında bisiklet park alanında bir durak alanı olarak düzenlenecektir.

4.. Tirenin tarihi ve kültürel değerlerini koruyarak ortaya çıkarmak böylece yerli yabancı ziyaretçiler için çekici bir hale getirmek amaçlanmaktadır.

5. Kentin yaşayan izlerini koruyarak günümüz yaşam koşulları ve deneyimi ile yeniden ilişkilendirme

7.1/200 Özel Proje Alanları

CAFE, GIFT SHOP..
KAFFE, HEDİYELİK DUKKANLAR...

SITTING AREA
OTURMA BİRLİMLERİ

OPEN AIR CINEMA
AÇIK HAVA SINEMASI

EXHIBITION AREA
SERGİ ALANI

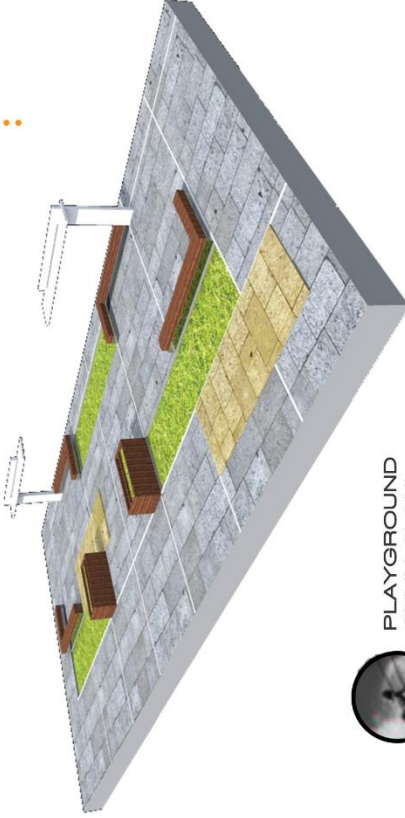
SURATLI SQUARE - SURATLI MEYDANI

PUBLIC EDUCATION CENTER
SEMT MERKEZİ

SITTING AREA
OTURMA BIRIMLERİ

PLAYGROUND
OYUN ALANI

CAFE
KAFFE

OBSERVATION TERRACE
SEYİR TERASI

SPORT AND HIKING AREA
SPOR VE GEZİ ALANI

8.Kaynak

- ÖZEN, P. P. (2001), “Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler ve İstanbul Örneği”, *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 23
- AHUNBAY, Z. (2004), *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*, İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları Güzel Sanatlar Matbaası. s. 35-70.
- AVAR, A (2009), Le Febvre'nin üçlü-Algılanan, Tasarlanan, Yaşanan Mekan – Diyalektiği s. 7-17.
- www.ipekyoluuzerindetire.com/tr